

Radnai Mihály

Sudár, komoly ifjú szabadult föl 1886 augusztus havában Pécssett. Tele tanulásvágygal, ambícióval. Forró vágyakozással, hogy szakmai és általános horizontját mentől szélesebbkörűvé tágítsa.

Eszteendőket sorát töltötte még Pécs városában. De szíve-lelke itt volt már Budapesten, a magyar vidék nyomdászainak ígéretföldjén, ahol valami csodálatos tenniakarás csiréje kezdett kibontakozni a nyomdász lelkekben. Olyan tenniakarásé, amelynek tárgya közvetve vagy közvetlenül a közügy volt, a magunk szűkebb avagy tágabb társadalmának komoly, nagy érdeke.

Érdekes, szép korszak volt ez. A szakmabeli reneszansz vívódásainak klasszikus ideje egyrészt, a munkásmozgalmak céljai kikristályosodásának, útjai megtalálásának lelkesedéssel, gondolatok özönével csillogó korszaka másrészt. Aki nyomdász a kocsmaasztalok horizontjánál följebb emelte a fejét: meg kellett látnia az akkori idők e két nagy ideálját. Választhatott.

Pécsvárosi ifjú emberünk, Radnai Mihály az elsőt választotta. Bár a másik irányában sem maradt közömbös sohasem.

Följött Budapestre. Itt a Pallas-nyomda technikai vezetőjének, Pusztai Ferencnek a keze alá került, aki a lipcsei „Archiv“ szerkesztő-kiadójának, Alexander Waldownak példáján föllelkesülve,

Radnai Mihály 1932-ben

1888 elején megindította a „Magyar Nyomdászat“-ot. Ez a nagymultú, szép havi közlőny lett az életrerázója szakfejlesztési törekvéseinknek. Ekörül a lap körül nőtt föl a kilencvenes évek ama mesterszedői és szakemberi gárdája, amely hivatott tanítójává emelkedett a későbbi idők nyomdászságának.

Radnai Mihály köztük volt. Mindig a gárda élén, fáradhatatlanul, sohasem lankadóan. Mennyi munka, mennyi nemes akarat! És micsoda körülmények között!

A kilencvenes években a mi munkaidőnk kilenc óra volt. De bátran mondhatunk tizenegyet, mert hiszen — munkanélküli jó szakember aránylag kevés lévén — a különórás úzus volt mindenfelé, s különösen a jobb, nehezen helyettesíthető munkások nehezen szabadulhattak el a rendes munkaidő befejeztével. A szakköri meggyűlés, választmányi ülések, összejövetelek, megbeszélések rendes kezdőideje tehát esti 8 óra volt, s eltartottak éjfélig, sőt — hevesebb viták esetében — azon túl is.

És ez így ment napról napra, hétről hétre.

Lelkesedtünk a hármas 8-asért, süvöltöttük, hogy „8 óra munka, 8 óra alvás, 8 óra szórakozás“, de valójában napi öt óránál többet nemigen aludtunk. A többit eldiskuráltuk, elverekedtük a közért, mindnyájunk jóvoltáért, épüléséért.

Lehet, hogy vannak, akik botor dolognak mondják ezt a napi álmorovására való munkát és lelkesedést. Mi úgy érezzük, hogy magasztosan hasznos valami volt. Magasztos azért, mert a jövődőlés történet, későbbi generációk üdvéért; hasznos pedig azért, mert ezeken az álmatlan féléjszakákon kovácsolódtak ki azok a nyomdászkarakterek, akik sohasem húzódoztak el a közért való munka elől, akik még gondolatban sem tudnának véteni a legszigorúbb értelemben vett nyomdász erkölcsi követelményei ellen, s akik annyi viharok, oly megrázkódtatások után — mint megannyi Atlasz — máig is vállukon hordozzák legfőbb kincsünket, értékünket: a magyar nyomdaipart.

E nyomdászkarakterek egyik legpregnánssabbja Radnai Mihály, akinek most ünnepeltük 50-esztendőös nyomdászti jubileumát.

Radnai Mihály 1868-ban született Pécsen. 1882-ben négy gimnáziumi osztály elvégzése után vágya a nyomdász-pályára vitte és a régi patinás püspöki liceumi nyomdába került tanoncnak felvételi vizsga alapján, mert a felvételnél a német és latin tudást vették elsősorban figyelembe.

Tanulási ideje alatt magánúton a kereskedelmi iskola négy évfolyamát is sikerrel elvégezte és 1886 augusztusában szabadult fel az akkoriban divó szertartások között. Azonnal belépett a pécsi egyesületbe, melynek később választmányi tagja, könyvtárosa és a Typographia levelezője volt.

1890. év végén jött fel Budapestre és összeköttetése révén a Pallas-nyomdába került betűszedőnek, hol már rövid idő múlva felkeltette Pusztai Ferenc nyomdavezetőnek a figyelmét, ki Wesztvalezits Antal elsőrangú mesterszedő és művezető gondjaira bízta szakmabeli fejlesztés céljából.

Ily módon emelkedett ki a hétköznapi szürke mivoltából és 1892-ben már a Magyar Nyomdászati előállításával jutalmazták szorgalmát. És ekkor kezdődött nagy szakirodalmi munkássága is. Írásai a Magyar Nyomdászati Szemle, Nyomdász Évkönyv és Utikalauz, Magyar Nyomdászati Évkönyv, Nyomdaipar Magyarországon folyóirataiban és évkönyveiben jelentek meg; a Magyar Grafika, Nyomda- és Rokonipar, a legutóbbi években pedig a Révai Nagy Lexikona és a dr Schack-féle Kereskedelmi Lexikon munkatársa volt.

Az utolsó évtizedben leginkább a közös tárgyalásokon és a békéltetőbizottságban szerepel, mint számottevő tényező. Elnöke a paritásos munkaközvetítőnek is. És bármilyen helyre sodorta őt a sors: *mindvégig megmaradt vérbeli nyomdásznak...*

Résztvett 1891—1904-ig a nyomdai munkásság minden irányú mozgalmában, alapító tagja volt az első Szakegyesületnek, az Anyaegyesület választmányi tagja, a Szakkör választmányi tagja és titkára

Radnai Mihály ifjúkori képe

is volt. Mint fegyelmezett és önérzetes nyomdász egyik kedvelt bizalmasa volt a generális Zaka Lajosnak és az akkori viszonyoknak megfelelő jogos munkásérdekek elérésében mindig előljárt, de respektálta egyúttal a munkaadó jogát a nyújtandó munka ellenértékében. Egyik alapító tagja volt a Grafikus Művezetők Egyesületének is, melynek titkára volt és élénk szerepet játszott az egyesület beléletében egészen a világháború elvesztése folytán bekövetkezett összeomlásig. 1901-ben az Országos Iparegyesület a Posner-féle ösztöndíjjal tüntette ki. 1904-ben a Pallas műszaki tisztviselője, 1913-ban nyomda-vezető és végül 1920-ban igazgatóvá nevezték ki. A legnehezebb időkben, 1914—1921-ben, a legexponáltabb helyen mindig azon fáradozott, hogy a munkásság és a munkaadók között fennálló egyezmény lehetőleg fel ne boruljon és a termelés zavartalan legyen. A legutóbbi 12 évi munkássága sokkal jobban ismert az egész nyomdász-társadalom előtt, semhogy erről külön és bővebben kelljen megemlékezni.